

M.I. Mikhalchenko

MODERNIZATION OF EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE AS THE STATE AND PEDAGOGICAL PROBLEMS.

Studied in detail the relevance of the process of modernization of the educational segment in the modern society. The author reveals ways to modernize the higher education system of Ukraine, and impediments to implementation of this process.

Стаття надійшла до редакції 14.06.2010

УДК 371.26.378

*Нечепоренко Л.С.
м. Харків, Україна*

КУЛЬТУРА УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Загальна постановка проблеми. В умовах постійних змін, що відбуваються у різних сферах екології і усвідомленої людської діяльності, що змінюють довкілля з погляду його незворотних перетворень, підвищується значення культурно-духовного виховання. Провідною умовою позитивного впливу на довкілля є загальна й професійна культура кожного учасника життєдіяльності суспільства. З одного боку культура спеціаліста впливає на якість роботи, яку він виконує, а з другого й сам учасник діяльності вдосконалює рівень свого професіоналізму та гармонізує свої стосунки з усіма виконавцями та дає приклад позитивної поведінки.

Власне основним із завдань освіти взагалі й педагогіки вищої школи зокрема є розв'язання, перш за все, проблеми підготовки студента до успішної діяльності. Така підготовка буває можливою лише за умови успішного вивчення основ наукової і практичної професійної діяльності кожним студентом та формування його загальної і особистісної культури. Культура особисті студента розуміється нами як складне морально-духовне й реально-практичне уміння поводити себе в умовах професійної діяльності таким чином, коли співробітники й керівники виробничого процесу переживають задоволення і насолоду від спільної діяльності та починають шукати можливості продовжити контракт. Позитивним виявляється не тільки факт присутності на роботі такого фахівця, але й і його міжособистісні стосунки, що можуть позитивно впливати на подальший процес створення матеріальних духовних цінностей та продовження контракту.

Зв'язок зазначеної проблеми з актуальними теоретичними й практичними завданнями полягає в тому, що переважна більшість досліджень соціальної педагогіки звертає увагу на погіршення екологічної обстановки через брак культури природокористування. Вода, рослинний світ, ґрунт, розробки планів видобутку корисних копалин страждають від переобтяження різними негативними впливами. Щодо проблеми формування основ культури поведінки студентів – майбутніх спеціалістів різних галузей науки й виробництва – то в основі нашого підходу до проблеми лежить ідеологія онто-інвайронментальної педагогіки, яка була визнана актуальною міжнародним журі в Канаді (Альбертський університет 1991-1992 р.р.).

Останнє двадцятиліття теорія В.І. Вернадського про **ноосферу й біосферу** набуває все ширшого практичного вивчення й застосування в різних галузях гуманітарно-педагогічної і соціально-виробничої діяльності. Зміст дослідження визначеного нами напрямку будується на принципах **єдності** традиційної і сучасної психологічної

педагогіки з залученням невідомих і нових онто-інвайронментальних матеріалів. Широко використовуються також історико-педагогічні й філософські джерела, дослідження медичних і соціальних працівників, екологів, валеологів, теологів. Автор статті орієнтує читача на оптимістичну позицію мікробіолога І.І. Мечнікова щодо соціального й морально-духовного значення наукових знань, на продуктивну ідею К.А. Гельвеція про те, що **виховання може все**, на відкриття природознавця В.І. Вернадського про **ноосферу, яка формується під впливом знань, емоційно-вольової і світоглядної позиції кожної активної людини**. Ноосфера як нове поняття визначається В.І.Вернадським з погляду його змісту, а суть процесу й результату утворення ноосфери полягає в тому, що вона формується під впливом діяльності людини, створення різних механізмів і нових джерел енергії, способів використання благ, створених природою і людиною. Новим у підходах до тлумачення поняття **ноосфери** є те, що В.І. Вернадський включає в неї і ту енергію, яку випромінює особистість під час роботи – настрої, бажання, почуття і навіть наміри і слова. Добрі наміри й слова зміцнюють довкілля і ту нову сферу, що формується навколо самого працівника та охоплює своїм впливом усіх інших виконавців. Природознавець називає якість довкілля, що виникає під впливом поведінки людини, ноосферою, що є “монолітом життя”, тобто позитивною умовою і середовищем життєдіяльності людей або негативною, якщо учасники процесу конфліктують..

Актуальність теми підтверджує значне зростання соціальної ролі знань і морально-духовного розвитку спеціаліста в досягненні ним успіху. Культура міжособистісного спілкування та уміння впливати на поведінку співробітників формується у процесі навчання і виховання та стає елементом особистісної і професійної культури. Спочатку студент долає шлях опанування науковими знаннями та намагається перетворити їх у морально-духовні переконання, а потім його набута ним культура поведінки й міжособистісного спілкування забезпечує успішне просування по службових сходинках.

Аналіз досліджень і наукових публікацій по темі дозволяє констатувати, що в роботах В.П.Андрющенко, І.Д.Беха, В.Г.Бондаренка, І.А.Зязюна, В.Г.кременя, М.Лукашенка, Н.Г.Ничкало, О.Г.Романовського, С.О.Сисоевої, В.О.Сухомлинського, Г.П.Шевченко певним чином розглядаються окремі аспекти теми, але складність феномену онто-інвайронментального підходу до формування культури поведінки спеціаліста вимагає особливо глибокого аналізу фактичного матеріалу й перевірки матеріалу тривалим досвідом навчально-виховної і освітньої діяльності.

Виклад основного матеріалу. Єдність студента, інженера, педагога в своїх намірах і діях з довкіллям розкриває або високі морально-духовні його якості як учасника процесу життєдіяльності і тоді результатом є радість буття і успіх та гармонізація взаємодії і співробітництва між усіма учасниками. І тоді в таких обставинах не допускаються конфлікти чи протистояння. Це стосується навчального чи трудового колективу. Саме гармонізація поведінки особи з довкіллям є провідною ознакою її особистісної культури. Розуміння своєї єдності з довкіллям забезпечує особі спокійне, урівноважене входження у взаємодію з усіма, що є "не-Я" і всім, що є навколо. Важливими складниками культури поведінки особистості будь-якого працівника є також його мова й мовлення, зовнішній вигляд, почуття **міри** й система довіри, вибір певного рівня стилю поведінки.

Культура поведінки спеціаліста – це не тільки зовнішній прояв бажаних позитивних якостей. В основі її лежить внутрішній стан душі, емоційно-вольова культура, яка є воротами до храму вираженості, краси вчинку, поваги й любови до себе й довкілля.

Автором статті зібрані матеріали підтверджують ідею про активний вплив позитивних знань (наукової інформації) на здоров'я і настрої. Посилує ефект задоволення від життя і роботи дотримання вічних морально-духовних добродійників

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУ МОДЕРНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ

та допомагає долати різні проблеми й розв'язувати будь-які найскладніші завдання, дякуючи утриманню від гніву, жорстокості, зажерливості, переїдання, ненависті, гордощів, суму, брехливості, інтриг, конфліктів. Здається, що моральні вади так легко подолати. Але в житті вони виникають так несподівано й так легко можуть не тільки заважати, але й знищити самого носія такого зла.

Окремої уваги заслуговує проблема віри в Бога, у вищі духовні цінності, до яких відноситься не тільки любов до Всевишнього, але й до себе, до друзів, рідних. Відмова від таких моральних "хвороб", якими є підозра, недовіра, манія своєї особливої величі, презирливе ставлення до інших прикрашає життя і притягає добродійність і успіх. Надія і сподівання на краще при дотриманні всіх інших "писаних" "неписаних" правил поведінки додає спеціалісту почуття оптимізму, яке допомагає долати будь-які перешкоди. Перемога до спеціаліста приходиться через повагу до батьків і вчителів, скромність і вимогливість до себе, любов до рідної землі, природи, батьківщини.

До однієї з якостей і показників культури поведінки спеціаліста, які ведуть до успіху, ми відносимо мистецтво бути здоровим і зовні привабливим та вміння уникати поразки, проблемних ситуацій, інтриги, сварки. Із погляду онто-інвайронментальної педагогіки здоров'я людини знаходиться у її власних руках, а бути здоровим – це абсолютно просто й легко.

Суперечка між ідеалізмом і матеріалізмом, яка триває віками й пов'язується навколо визнання чи заперечення існування Вищого Розуму, походження людини, сенсу життя, сутності науки та релігії триває і сьогодні. А розв'язання цього основного завдання неможливе, якщо не з'ясувати, чи є Бог як носій вищих добродійників і захисник слабих, чи немає. Наука і релігія ніяк не погоджуються на спільні пошуки, що послаблює позиції кожної з них. В той же час автором даної статті нагромаджено певний реальний досвід, який є результатом десятилітніх науково-педагогічних досліджень, присвячених телеологічним аспектам педагогіки. Результати переконливо засвідчують справедливість Віри в найвище Творіння, що допомагає досягненню не тільки успіху, але є перспективним у навчально-виховній роботі та одержанні переконливих результатів ідеї педагогіки співробітництва, гармонії і злагоди, відповідей на основне завдання педагогіки: як краще вчити й виховувати дітей, молодь, як стати щасливим, як домогтись успіху.

Можливість досягнення особою злагоди криється у її осмисленні свого місця й призначення у житті, що стає можливим тоді, коли вона розуміє, відчуває, узгоджує свої помисли та вчинки з іншими та керується єдиним бажанням: зробити правильний (адекватний) **вибір**, нікому не причиняючи зла. Педагогіка, яка стала сенсом життя і предметом дослідження авторки протягом десятиліть, дала такі дивні результати, керуючись якими людина може знайти своє місце в житті, знайти там і успіх, і щастя, і радість буття, і задоволення від роботи, спілкування, мати хороше здоров'я.

Об'єктом дослідження був процес формування особистості. Предметом вивчення було обрано педагогічні умови впливу на формування успішної особистості. В ході застосування різних методів дослідження (історико-педагогічних, теоретичних, експериментально-практичних, соціологічних та ін.) було з'ясовано, що людина виховується (і перевиховується) усе життя. Але успіху домагається не кожен, але тільки той, хто в умовах постійного пошуку гармонізації своєї поведінки з довкіллям та при позитивних мотивах впливу на нього залишається на позиціях **Віри, Надії** на краще, **Любови** до слабих і сильних, до природи, до довкілля.

Аналіз дослідницьких матеріалів дає можливість сформулювати такі основні умови педагогічного впливу на формування умінь досягати успіху в житті через формування культури поведінки та запропонувати наступні **висновки**.

1. Визначення людиною себе однією із багатьох, що живуть і працюють разом і поруч з іншими. Розуміння того, що власний успіх і щастя досягається не за рахунок приниження чи створення неподобств чи дискомфорту для інших, але на постійному пошукові злагоди з довкіллям та бажання і готовність допомагати іншим. «На чужому нещасті своє щастя не збудуєш», – засвідчує народна мудрість. Дійсно, такий висновок

став результатом тривалих спостережень багатьох поколінь людей, серед яких учені, релігійні діячі посіли великий простір. Тут можна послатися на Біблію, на твори К.Юнга, В.Ф.Войно-Ясенецького, І.Мечникова та інших.

Приклад життя і діяльності В.Ф.Войно-Ясенецького (Св. Луки) – доктора медичних наук, священника – є ілюстрацією ідеї Єдності релігії і науки в підходах до визначення духовності, призначення людини. Будучи доктором медичних наук, практикуючим хірургом (нейрохірургом), він прийняв сан священника. За участь у II-й світовій війні В.Ф.Войно-Ясенецький одержав дві сталінські премії. Як учений і фахівець В.Ф.Войно-Ясенецький мав успіх, визнання колег і ворогів.

2. **Слово Боже й людське** мають реальну силу впливу на особистість. Важливим для кожного є сприйняття, розуміння, узгодженість слова і дії. Слаба фізично людина може зміцнитися силою Слова. Уже доведено, що вода має пам'ять. Для зміцнення позитивного впливу води на людину її «наговорюють» сильними і добрими **словами**. І тут прикладів є без ліку, починаючи з фольклорних переказів і завершуючи проповідями святих отців, вченням І.П.Павлова про I і II сигнальні системи. «Словом можна вбити людину і словом можна повернути їй життя» (І.П.Павлов). «Лікує слово, трава, ніж» (Гіпократ). «Цілющими настроями» лікує лікар із Москви Г.М. Ситін.

3. Прикладом сильної Віри у краще, в існування Вищого Розуму, здатного підтримати, можна поширити за рахунок цитування відомих полководців, лікарів, фізиків, астрологів, космонавтів. Але слід визначитись і в сутності основних понять, розкриття яких допомагає розв'язанню завдань.

Що таке духовність? Який орган людини є духовним – розум, серце чи почуття? Є різні відповіді. Священослужителі вбачають, що серце є джерелом духовності. Професор В.Ф.Войно-Ясенецький в книзі «Дух, душа и тело» (1877 – 1961) пише, що розум, безумовно, не дух, а лише вираження, прояв Духа» (1, с. 48). Розум і дух співвідносяться один з одним як частина до цілого. Але дух є більш широким поняттям, ніж розум, душа. Він виступає за рамки мозку.

Дух, духовність, на наш розсуд, є не просто породження серця та торкається розуму, але є таким, що охоплює своїм впливом усю сутність людської особистості. Духовність (якщо вона є, якщо людина опанувала вищими духовними цінностями з погляду розуміння нею та сприйняття своєї єдності з Богом, світом життєдіяльності пронизує людину від кінчиків волосся до кінчиків нігтів, пронизуючи її світлом відкриття своєї причетності до вищих ідеалів. Духовність – це співпереживання, співвідчуття, моральна готовність співпрацювати в ім'я добродійності, вищих ідеалів, любові, сподівання, надії на краще, на успіх.

Невідомі вібрації, які можуть впливати на особу через внутрішній світ людини і які «повідомляють» певні факти, про які не можуть знати чи не вміють повідомити почуття, є, на наш погляд, частиною чи елементом духовності. Передача й сприйняття духовної енергії (як енергії Віри, Любові, симпатії, зла, гніву, антипатії) визначається і вченими. Дух людський від Бога. У В.І.Вернадського є інше трактування. Учений вважає, що поширення духовного (нетілесного) через хвильові рухи різної амплітуди охоплюють увесь простір. Він називає утворення «наної сфери» навколо Землі саме завдяки різного роду нематеріальним процесам – мовлення, слова, думки, наміру, бажання, почуття, світогляду. В усьому цьому проявляється духовність, сила духу, але не матерії, хоч вплив може бути дуже сильним і таким, що перетворює все сутнє, вдосконалюючи або спотворюючи та знищуючи й саму матерію. Мабуть «вібрації» і «хвилі» можна вважати рядоположеними, майже синонімами, які називають ті постійні процеси «єднання» світу та всього сутнього й окремої людської особистості. А з погляду педагогіки цей процес вимагає постійно рекомендувати кожному учасникові виховного чи виробничого процесу думати, говорити добрі, теплі, чемні слова, бажати всього найкращого, бо все воно (казане, зроблене, бажане, продумане, навіюване і т. ін.) об'єднується, зливається в єдине – ноосферу, – в якій живемо та співпереживаємо або добродійність, любов, віру, або злість, ненависть, гнів, конфлікт, невдачу.

Підтвердженням «матеріальності» сили духу є розповідь спеціалістів з історії Палестини. В числі інших називається ім'я іудея Маферканта, який посідав посаду казначея в Іудеї. У ніч воскресіння Христа він приніс гроші охороні. Після виплати зарплати та повернення до оселі він раптом почув звук грому, а коли повернувся назад, то побачив яскраве сяйво над могилою Ісуса. Маферкант зразу ж повернувся до охоронців і побачив відвалений камінь від могили, яка виявилась пустою, а це змушувало повірити у воскресіння Христа, в існування Бога. Власне це є основне питання філософії: є чи немає? Вірити чи не вірити? На думку автора, Віра як один із добродійників, є основою молитви, яка в переконливих словах формує світобачення, світосприймання, світорозуміння і сприйняття довілля, як реальної готовності до єдності з ним, розуміння взаємозалежності. Будучи елементом духовності, Віра та сподівання на краще допомагає людині долати спокуси, помилки, прощати, просити прощення, що приносить полегшення, просвітлення.

Значним і важливим елементом духовності є феномен культури. Це велике й багатогранне поняття культури є запорукою здоров'я, довголіття, успіху. Культура торкається кожного з добродійників, бо прояв їх може по-різному впливати на довілля. Екологія і валеологія є тими галузями знання, які пов'язані з вічними морально-духовними цінностями та впливають на людину і її здоров'я без застосування медикаментозних препаратів.

Сучасна культурна людина – це здорова, красива, привітна, щира особа, у якій немає проблем ні вдома, ні на роботі, бо вона вміє зробити відповідний до ситуації **вибір** поведінки. Правильний **вибір** поведінки є показником особистісної культури, проявом духовності, а готовність чинити добро повертається до неї самої успіхом у будь-якому виді діяльності.

Можна запропонувати кілька простих і доступних для дотримання кожним педагогічних правил, які через процес опанування особистісною культурою допомагають розвитку духовності, моральної і естетичної культури та ведуть до успіху.

- Думай про себе як про благородну й талановиту людину, яка завжди готова прийти на допомогу кожному, хто цього потребує.
- Посміхайся усім і собі. Посмішка прикрашає ваш зовнішній вигляд.
- Будь завжди здоровим, красивим і зі смаком одягненим.
- Тренуй своє тіло фізичними вправами, а душу – любов'ю, порядністю, інтелігентністю, добродійністю, вірою в добро, сподіваннями на краще.
- Не забувай, що душа страждає, якщо ти чиниш зло іншим, хворієш або неохайно одягнений.
- Слідкуй за красою постави.
- Твій хороший настрій і добродійність створюють прекрасний імідж і рухають тебе до успіху.
- Краса – це стан душі: чуйної, чесною, добродійної.

Таким чином духовність є результатом навчання, виховання, освіти і умовою успішної діяльності й професійної майстерності та шляхом самовдосконалення, показником культури поведінки.

Список літератури: 1. В.Ф.Войно-Ясенецький. Дух, душа и тело. – Издательство ЗАО «Тираж-51», 2000. – 136 с. 2. Нечепоренко Л.С. Педагогика. Краткий курс для иностранных студентов и аспирантов. – Харьков: ХНУ, 2006. – 248 с. 3. Бойко А.М. Особистість як предмет виховання.//наук.записки. – Харків: ХНУ, 2005. – вип. 12. С. 21-28. 4. Нечепоренко Л.С. Педагогічна майстерність. Монографія. – Харків: Видавничий центр ХНУ, 2009. – 270 с. 5. Ващенко Г.Г. Загальні методи навчання // Підручник для педвузів. – К., 1929. – 314 с. 6. Вернадский В.И. Философские мысли натуралиста. – М., 1988. – 518 с. 7. Лосский Н.О. Условия абсолютного добра. – М., 1981. – 369 с. 8. Нечепоренко Л.С. Педагогічні технології виховання. Спецкурс. – Х., 2005– 24 с.

КУЛЬТУРА УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ

В статті розглядаються питання духовності з точки зору єдності підходів релігії й науки до віри, Вищого Розуму, надії. Культура шляхів до пошуку добра, готовності до добродійності, досягнення успіху формує культуру поведінки.

Л.С. Нечепоренко

КУЛЬТУРА УСПЕШНОЙ ЛИЧНОСТИ

В статье рассматриваются вопросы духовности с точки зрения единства подходов религии и науки к вере, Высшего Разума, надежды. Культура путей к поиску добра, готовности к благотворительности, достижение успеха формирует культуру поведения.

L.S. Necheporenko

REACHING OF SUCCUSS BY TEACHING

In the article the spiritual question are discussed from the point of view of the unity of the ways how religion and science deals with belief. The eternal intellect, hope, culture, searching of kindness, preparedness for going good things, reaching the success.

Стаття надійшла до редакції 2.06.2010.

УДК 378:316.1

*Кудин В. А.,
М. Киев, Украина*

СИЛА ОБРАЗОВАНИЯ В НАУЧНЫХ ГЛУБИНАХ И РАЗУМНОМ ОБНОВЛЕНИИ

Нынешнего образование в Украине, поскольку на фоне многих происходящих событий в мире, оно не может существовать и развиваться в стороне от них. Хотя некоторые «мудрецы» от руководства в образовании начали придумывать свои «новшества» особенно в 2007-2009 гг., что привело к катастрофическим последствиям во всей системе образования и воспитания молодежи.

Бездумное «реформирование» пагубно отразилось на научном, культурном спаде в работе школ, высших учебных заведений, в культуре. Свидетельством этого есть отсутствие за последние 20 лет каких-либо значительных открытий в науке, создании талантливых произведений в литературе, музыке, живописи, кинематографе.

В науке, даже в ранее признанных ее направлениях, как микробиология, кибернетика, математика, которые дали в свое время немало открытий для мировой науки, не только не осуществлено ничего нового, но немало утрачено из ранее достигнутого.

Это же можно сказать о сфере применения на производстве новейших технологий, когда, вместо них, идет повальное разрушение всего, что было ранее достигнуто в Советской Украине.

Подобная картина наблюдается не только в промышленном производстве, но и в сфере культуры, всей духовной жизни народа. Больно наблюдать то, что происходит в